

ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

Giriş

Okul yaşantısı içinde öğrenci için en önemli unsur **öğretmendir**. Üstün yetenekli öğrencilere uygun eğitimin sağlanmasında öğretmenlere büyük görev düşmektedir.

Üstün yetenekli öğrencilerin farklılıklarını anlayabilmek, ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve onları doğru şekilde yönlendirebilmek için öğretmenlerin de belli özelliklere sahip olması gerekmektedir. Öğretmenlerden beklenen, öğrencinin kapasitesini doğru şekilde değerlendirebilmesi ve geliştirebilmesidir. Öğretmenler, uygun öğretim yöntemi ve stratejileri seçerek üstün yetenekli çocuklar için amaç, kazanım ve değerleri belirler ve çocuklara rol model olur.

Üstün yetenekli bireylerin en önemli özelliği, öğrenme hızlarıdır. Bu tür çocuklar, diğerlerine göre daha erken yaşta konuşma, okuma ve yazmayı öğrenebilirler. Anne-baba, öğretmen ve arkadaşları, bu çocuklara gerekli ilgiyi gösterir, sabırla onları dinler ve onları motive ederlerse, kendilerinden beklenen performansı gösterirler. Aksi takdirde ilgisizlik, hor görülme ve baskı gibi sebepler yüzünden yetenekleri körelebilir.

Bazı araştırmalara göre üstün yetenekli çocuklara eğitim verecek öğretmenin zellikleri -1-

- Kapsamlı bir mesleki tecrübeye sahip olmalıdır,
- Öğretmenin " bilmiyorum" diyebilmesi gerekir,
- ocuğu uygun kaynaklara yönlendirebilmelidir,
- Benlik duyguları güçlü, iradeleri yüksek olmalıdır,
- Kendilerine değer verir ve güvenirler,
- Diğer kişilere ve özellikle öğrencilerine değer verir, önemser ve sayęı duyar,
- Esnek, yeni fikirlere açık, entelektüel, edebi, sanat konularına ilgili, bilgisini geliştirmeye heveslidir,
- Baskı ve zorlama yerine, yol gösterici, rehber kişilerdir,
- Demokratik, işbirlikçi, yenilikçi, deneyimlerden hoşlanan bireylerdir,
- Öğrencinin hayal gücü ve üretkenliğini destekleyen, sayęı duyan ve espri yapmaktan hoşlanan bireylerdir.

Bazı araştırmalara göre üstün yetenekli çocuklara eğitim verecek öğretmenin zellikleri -2-

- Kültürel ve akademik ilgi alanları
- Üstün başarı
- Güvenilir olma
- Olaylara ğrencilerin bakış açısıyla, çok boyutlu bakabilme
- Demokratik ortam yaratma
- Yeni zm yolları bulma
- Öğrenciyi başkaları ile kıyaslamama
- Olaylara önyargısız yaklaşma
- İçten ve samimi davranma
- Bilmediğini söylemekten kaçınmama

- Ayrıntıları inceleme
- Farklı düşüncelere saygı duyma
- Öğrencinin bireysel problemleriyle ilgilenme

Üstün yetenekli çocuklara öğretmenlik yapacaklarda bulunması gereken yeterlikler konusunda yapılmış çeşitli araştırmalar vardır. Bu araştırmalar sonucunda üstün yetenekli çocukların belirlediği en önemli öğretmen yeterliklerinin ilk onu aşağıda sıralanmıştır.

- Öğrenmeyle ilgili ve yeterli olma,
- Öğretimde sıra dışı yöntem ve yeterliliklere sahip olma,
- Adil ve tarafsız olma,
- İş birlikçi demokratik tutum gösterme,
- Esnek olma,
- Espri duygusuna sahip olma,
- Ödüllendirme ve takdir etme becerilerine sahip olma,
- İlgi alanında çeşitlilik gösterme,
- İnsanların sorunlarıyla ilgilenme,
- İyi bir dış görünüş ve tavra sahip olma.

Öğretmenin sınıfta yapması gerekenler

- Yeteneklerinin farkında olmasını sağlamalıdır.
- Daha zor sorular sormalı, öğrencinin yeni düşünceler ve kavramlara ilişkin yeni uygulamalar geliştirmesini isteyerek düşüncelerine esneklik kazandırmalıdır.
- Sınıf çalışmalarına ilişkin araştırma ve inceleme ödevleri vermelidir.

- Muhakeme yetenekleri normal çocuklardan daha üstündür. Düşünceler arasındaki ilişkileri kolaylıkla görüp kavradıklarından sınıfta bu yeteneklerinin gelişimine fırsat verilmelidir.
- Geniş bir kelime hazinesine sahiptirler. Bunları kolaylıkla kullandıklarından sınıf içi çalışmalarda bu özelliğin göz önünde tutulması gerekir.
- İlgilendikleri konularda özel proje geliştirmelerine fırsat tanınması ve bu projeyi sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarına imkân sağlanmalıdır.
- Özel ilgileri olduğundan, grupla olduğu kadar, bireysel çalışmalara da önem verilmelidir.
- Sınıf içi etkinliklerde, kitaba bağlı bilgilerden çok geniş gözlem, deney ve araştırmalara yer verilmelidir.
- Kulüp başkanı olmalarına, etkinlikleri planlamalarına ve oyunları yönlendirmelerine fırsat tanınmalıdır.
- Öğrenme yetenekleri normallere göre daha üstün olduğundan, öğretim programı zenginleştirilerek farklılaştırılmalıdır.
- Çocuğun ihtiyaçlarına cevap verebilmek için ders içi ve ders dışı özel uğraşılara yer verilmelidir. Böylece çocuğun, okul içi ve okul dışı çeşitli uyumsuzlukları azaltılabilir.

Öğretmenin sınıfta yapmaması gerekenler

- Üstün yetenekli çocuklara, belirli bir konuda çok uzun ödevler vermemelidir.

- Üstün yetenekli çocuklar, normal zekâyâya sahip çocuklardan daha hızlı öğrendiklerinden, derslerde gereksiz tekrarlardan kaçınmalıdır.
- Alışılmışın dışındaki görüşlerini reddetmemelidir.
- Zamanlarının boşa harcanmasına neden olmamalıdır.
- Yapılan işte ve ödevlerde gereğinden fazla şekilcilik ve özentî üzerinde durmamalıdır.
- Akademik konular kadar, resim-iş, beden eğitimi ve müzik gibi dersler de dikkate alınmalıdır.

Üstün yetenekli çocukların gelişimine yardımcı olabilmek için öğretmen;

- Ödevlerde tekrara ve alıştırmalara fazla yer vermemelidir.
- Çocuğâ, sınıfta işlenmekte olan konularla ilgili, öğrenme hızı ve ilgisine göre farklı etkinlik ve ödevler vermelidir.
- Problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik ödevler vermelidir.
- Tartışma, proje ve drama çalışmalarına önem vermelidir.
- Sınıflandırma ve organize etme olanağı veren etkinlikler hazırlamalıdır.
- Etkinliklerde gözlem ve deneylere de yer vermelidir.
- Özel ilgileri olduğundan grupla olduğı kadar bireysel çalışmalarına da özen göstermelidir.
- Öğrenciyi okul içi ve dışı etkinliklere yönlendirmelidir.
- Liderlik gerektiren ya da liderliğı geliştirmeye fırsat verecek çalışmalara katılması için teşvik etmelidir.
- Anne ve baba ile çocuğın eğitimine yönelik işbirliğı yapmalıdır.
- Yetenek, ilgi ve alanlarına göre ilgili uzmanlarla işbirliğı yapmalıdır.

- Bu çocuklara üstün yeteneklerinin farkında olmalarını sağlayarak bunun bir üstünlük olmadığını hissettirmelidir.
- Akademik konular kadar, resim-iş, beden eğitimi ve müzik gibi dersleri de dikkate almalıdır.

Üstün yetenekli öğrencilerle çalışacak öğretmenler; pedagojik yönden güçlü bir donanıma sahip olması gerekmektedir. Bunun başlıca nedeni öğretmenliğin yanı sıra öğrencilere uygun öğretim programları hazırlamaları ve öğrenci çalışmalarını bu doğrultuda yönlendirmeleridir.

Üstün yetenekli öğrencileri proje, atölye, laboratuvar vb. çalışmalara yönlendirecek olan öğretmenlerin önce kendilerinin bu yöntemleri ileri düzeyde bilmeleri ve uygulayabilmeleri gerekmektedir.

<http://orgm.meb.gov.tr/www/ustun-yenekeli-bireyler-icin-dokumanlar/icerik/31>

